

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૮૮૨ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૦૧૦૭૦૧૧

વિષય ૨૪ : ૧૨૧

અમદાવાદ

ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ શ્રી:

જેના

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
અમદાવાદ

ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ

હાથમાં કામ

હોય, હૃદયમાં રામ

હોય, આત્મામાં આરામ

હોય, મુખમાં મીઠાશ હોય, નિર્દોષ

હાસ્ય હોય, હંધામાં હેત હોય, આંખમાં

અમી હોય, વાણીમાં સત્ય હોય પરોપકારમાં

પ્રીત હોય અને મગજમાં જ્ઞાન હોય તેવી શુણ્ધિઅલ

સ્ત્રીઓને, સાધ્વી પતિવ્રતા સન્નારીઓને અને મન

વાણીને કમંઘી પરમ પવિત્ર રહી નિર્મળ જીવન

માળનારી દેશના શબ્દગારરૂપ ભારતવર્ષની

જુત, ભવિષ્ય અને વર્તમાનકાળની

સતી સ્ત્રીઓના ચરણકમલમાં

આ લઘુ પોથી સમર્પો

કૃતાચે થાઉં.

હું.

લી.

મણીજીદેન મહેતા.

જેણે આ પૃથ્વી સમસ્તકૃતિ ભરી ધનિદાન, વૈધી રચી,
જેણે સાગર રૂલ સર્વ સરિતા સંસ્કાર્યતાથી ભરી;
જેણે બેઠ ઋતુતણા નિરખીયા, તારા મહેા ઉજવલ.
તે જ્યાંડ અનાંતના અધિપતિ નિત્યે કરેા મંગલ. ૧

જે પ્રેમે યદુરાય રૂડિમણી વર્ધા, શંભુ અને પાર્વતી,
જે પ્રેમે હમયંતીને નળ વર્ધા, શ્રી રામ રીતા સતી;
જે પ્રેમે અનિરૂદ્ધ બ્રાહ્મનનયા, સોહે સદા નિર્મલ,
તે પ્રેમે વરરાયને વધુવરી, પામે સદા મંગલ. ૨

સોહે મંડપ મધ્ય વ્નેડ જુગતી, રનેદી સગાં મ્દાલતાં,
નિરખે ને દરખે અનિશય મને, માતાપિતા બ્દાલમાં;
ઉચ્ચારે દ્વિગ્વર્ષ મંત્ર ઉલટે, કલ્યાણકારી રૂળ,
હોરીયાં અભિજ્ઞાથી દંપતિતણું ધાળે સદા મંગલ. ૩

સિદ્ધિજુદ્ધિપતિ ગણેશ શુભમાં પ્રીતે પધારે ધરે,
દુદાળો દુખભંજનો સરવનાં પેગેથી વિધો દરે;
શ્રી શંભુગિરિગ્ગતણા તનયની ચારે જુગ્ગનમાં બળ.
નિત્યે દેવગ્ગનનનો યુગલનું પ્રેમે કરેા મંગલ. ૪

વિદારી અસુરો શુરા સમરમાં અહભૂત બ્રાહ્મ બળે,
કાધી બ્દાર શુરોની સત્વ રણે, ચંડિ પિના શુંવળો;
શક્તિ, કાન્તિ, સુપ્રીતિ, શાન્તિ સુખદા, સેવા નદી નિષ્કળ,
(તે) દુર્ગાદેવી સદૈવ આ વર વધુને અર્પણો મંગલ. ૫

જે ધારે કરમાં પિનાકડમરે બાલે શશિ શોકતો,
અધઃજે ઉમયા જલ્દા વિપુલમાં અંગી ધરી ઓપતો;
ભરમાંજે નીલકંઠ વ્યાલભૂષણે વૃષવાહને નિશલ,
(એ) ભોગાન.ય મહેશ આ યુગલને અર્પો સદા મંગલ. ૬

વીણા પુસ્તક ધારીથી અભયદા હંસે બિરાજી રહી,
અથા પુત્રી પવિત્ર રદાપ સંગળી આપે સગ્રેમે સહી;
વિદ્વાનો કવિ કેવિદો યશ ભણે, વરદાપીના વિમલ,
દેવી શારદમાત આ વર વધૂને અર્પણે મંગલ. ૭

ભૂમિ ભાર ઉતારવા અવનયાં કારાચહે કારમા,
દુષ્ટોને સંહારી સાધુજનને ઉદારીયા દામમાં;
લીલા અહજૂનથી સુપ્રીતિ જગમાં યોગી રહી નિશ્ચા,
શ્રીગોવર્ધનધારી કૃષ્ણ કરશે આ યુગ્મનું મંગલ. ૮

મણીબહેન મહેતા.

૨ સમપદી-સગ પ્રતિજ્ઞા.

કુમારિકા અવસ્થામાંથી આશ્રમ ધર્મમાં આવતા પહેલાં પાણ્ડી
મદ્યલુ વેગાએ (લગ્ન સમયે) વરકન્યાની પરસ્પર સાત પ્રતિજ્ઞાઓ
શાસ્ત્રમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે કહેવામાં આવે છે તેનું નામ સમપદી. પરંતુ
તે સમપદીની પ્રતિજ્ઞાઓ કેવી રીતની છે, તે જાણવા સર્વ કોઈને
આવશ્યક છે, માટેજ સમપદીના બોધની પ્રયુક્તિ કરી છે.

ઉક્તંચ “ધર્મેણ”

કન્યાદાન આપતી વખતે જળનો સંકલ્પ અથવા વાણ્ડી સંકલ્પ
થવાથી પતિ કહેવાની યોગ્યતા થતી નથી; પરંતુ સમાચલ (સમપદી) નું
પૂર્ણ થયેથીજ પતિપણું સિદ્ધ થાય છે.

“વિવાહ કૌસ્તુભ” માં કહ્યું છે કે:-

કન્યાપતિત્વ સિદ્ધયર્થ સસાચલ પૂજનમહં કરિષ્યે॥

પતિપણું સિદ્ધ થવા માટે સમાચલનું પૂજન કરે છે. આ વાક્યથી
જાણુવામાં આવે છે કે સમપદીની ક્રિયાથીજ પુરુષ પતિ શબ્દને પામે છે.

અથેનામુદીર્ચી સત્તપદાનિ : કામયતિ.

પરજોડી કન્યા મંગળ ફેરા ફર્યા પછી ઉત્તર દિશાથી આરંભી સત્તપદાની સાત દગલીઓનો અનુક્રમે સ્પર્શ કરે છે ત્યારે ઘરની જે પ્રતિજ્ઞાઓ થાય છે તે નીચે પ્રમાણે.

“ એકમિથેવિષ્ણુસ્ત્વા નયતુ. ”

જૂલોક કે જે પુરુષાર્થનું સર્વ સ્વરૂપ છે તે સ્થાન પરમ કૃપાળુ હૃદયર આપ કરાવે, અને તેમાં હે સદાચરી સમસ્ત માંગલિક પ્રસંગોથી યુક્ત સૌભાગ્ય તથા શુદ્ધકાર્યભાર મેળવવા અધિષ્ઠાતા થા.

“ દ્વે ઉર્જેવિષ્ણુસ્ત્વા નયતુ ”

હે સદાચરી તારા શૌર્યથી મારા જળમાં શ્રદ્ધિ થશે; માટે જૂલોક અને જીવલોકના સ્થાનમાં જળચાન થવા પરમાત્મા સદાયક થાઓ.

“ ત્રીણિ રાયસ્પોષાય વિષ્ણુસ્ત્વા નયતુ ”

હે સદાચરી જૂલોક, જીવલોક અને સ્વર્ગલોકના સ્થાનમાં ધનની અભિશ્રદ્ધિ કરવા માટે મારા ઘરની તું પ્રધાન થા.

“ ચત્વારિ માયોભવાય વિષ્ણુસ્ત્વા નયતુ ”

હે સદાચરી ઉપર જાણીવેલાં જૂલોક આદિ ત્રણ લોક સહિત મહાલોકમાં સૌખ્ય યુક્ત રહેવાનું મારા ઘરની અધિકારી થા.

“ પંચપશુભ્યો વિષ્ણુસ્ત્વા નયતુ ”

હે સદાચરી ઉપર કહેલા આરલોક સમેત જનલોક એટલે પાંચે લોકના સ્થાનમાં મારા ઘરના પશુઓની સંભાળ રાખવા પ્રભુ તને પ્રાપ્ત કરે.

“ ષડ્ઋતુભ્યો વિષ્ણુસ્ત્વા નયતુ ”

હે સદાચરી ઉપરોક્ત પાંચલોક સંયુક્ત તપલોકના સ્થાનમાં જ ઋતુઓનું સુખ તારાથી મને પ્રાપ્ત થાઓ.

“ સત્ત્વે સત્તપદા ભવ સા મામનુવ્રતા ભવ વિષ્ણુસ્ત્વા નયતુ ”

હે સદ્ધર્મિષ્ઠી ! બૂઝ, કુપ, રવ, મદ, જન, તપ, અને સત્ય એ પ્રમાણેના સાત લોકમાં મારાથી સુખ ભોગવનારી સદ્ધર્મી થા.

ઉપર કહેલી વસ્તી પ્રતિજ્ઞારૂપ સમપદીની ક્રિયા થવાથી પરસ્પર રંગદાસા અંધાર છે, એટલે તે સમપદી સ્ત્રી પતિને સ્વાધીન થઈ નીચેના સાત શ્લોકોમાંથી પોતાના પ્રાણેશ પ્રતિ પ્રતિજ્ઞા કરે છે કે હું તમારા ગૃહમાં આ પ્રમાણે વર્તીશ.

**“ત્વત્તોમેઽશ્વિલ સૌભાગ્યં પુણ્યૈસ્ત્વં વિવિધેઃ કૃતૈઃ
દેવૈઃ સમ્પાદિતોમહ્યં વધૂરાદ્યોપદેઽબ્રવીત્ ॥ ૧ ॥”**

અનેક પુણ્ય સંચયથી અને દેવતાઓની કૃપાથી, તમારા જોવા સ્વામીને વરવાથી હે પ્રાણેશ ! આ જગતમાં હું સૌભાગ્યને પ્રાપ્ત થઈ છું; એ પ્રમાણે કન્યા પ્રથમ ડગલું બરતી વેળા બોલે છે.

**“કુટુંબં પાલયિष્યામિ હ્યાવૃદ્ધબાલકાદિકમ્ ॥
યથાલબ્ધેન સંતુષ્ટા બ્રૂતે કન્યા દ્વિતીયકે ॥૨॥”**

હે પ્રાણેશ ! તમારા વડીલોને મારાજ વડીલ માની તેઓની અનુજ્ઞામાં રહીશ, અને આગક તથા કુટુંબનું સરકાણું કરીશ તથા આરંભાનુસાર જે દ્રવ્ય મળે તેથી પૂર્ણ સત્તાપી રહીશ ને તમારા પ્રત્યે કદાપિ ખિન્ન વચન બોલીશ નહિ; તેમ બીજું ડગલું બરતી વેળાએ કન્યા બોલે છે.

**“મિષ્ટાન્ન વ્યજનાદીનિ કાલે સંપાદયે તવ ॥
આજ્ઞાસમ્પાદિની નિત્યં તૃતીયે સાબ્રવીદ્વરમ્ ॥૩॥”**

હે પ્રાણેશ ! આપની આજ્ઞા મુજબ વર્તી સમયે સમયની ઉત્તમ રસોઈ કરી આપસહ કુટુંબને ભોજનથી સતોષ આપીશ તે પ્રમાણે ત્રીજી વખત બોલે છે.

**“શુચિઃ શૃંગાર મૂષાહં વાહ્મનઃ કાયકર્મભિઃ ॥
ક્રીડિત્વ્યપાર્ણે ત્વયા સાર્ધં તુરીયે સા વદેદ્વરમ્ ॥૪॥”**

હે પ્રાણેશ ! નિત્ય શશુમાર ધારણ કરી, અનિષધિવિષયો મન, વાણી અને સ્પર્શકર્મથી શુભચિંતક થઈ આપની સાથે ફોડ કરીશ તેમ થાશા ડાલે બોલે છે.

“**દુઃખે ધીરા સુખે હૃષ્ટા સુખદુઃખવિભાગિની ॥
નાહં પરનરં ગચ્છે પશ્ચમે સા બ્રવીત્પતિમ્ ॥૫॥**”

દુઃખને વખતે ધીરજ આપવાવાળી, સુખમાં પ્રસન્નતાવાળી અને તમારા સુખે સુખી અને દુઃખે દુઃખી રહી અન્ય પુરુષની કદાચ કદાચ કરીશ નહિ એ પ્રમાણે પાંચમીવાર બોલે છે.

“**સુખેન સર્વ કર્માણિ કરિષ્યામિ યદે તવ ॥
સેવાં શ્વશુરયોશ્ચાપિ બન્ધૂનાં સત્કૃતિં તથા ॥
યત્ર ત્વં વા અહં તત્ર નાહં વશ્ચે પ્રિયં ક્વચિત્ ॥
નાહં પ્રિયેણ વશ્યાહિ કન્યા ષષ્ઠે પદેઽબ્રવીત્ ॥ ૬ ॥**”

હે પ્રાણેશ ! આત્મ-સસરાની સેવા કરી તમારા બાઈ-બાંદુઓને સત્કાર કરી સુખથી યુદ્ધ કાર્ય હું સારી રીતે બજાવીશ તેમજ જ્યાં તમે ત્યાં હું રહીશ અને કોઈ દિવસ હું તમારા પ્રત્યે જલતા નહિ કરું તથા તમે પણ મારા પ્રત્યે જલતા ન કરશો આ પ્રમાણે છઠું પગલે બોલે છે.

“**હોમ યજ્ઞાદિ કાર્યેષુ ભવામિ ચ સહાયિની ॥
ધર્માર્થકામકાર્યેષુ મનોવૃત્તાનુસારિણી ॥
સર્વેઽત્ર સાક્ષિણસ્ત્વં મે પતિર્ભૂતોસિ સાંપ્રતમ્ ॥
દેહો મયાર્પિતસ્તુભ્યં સપ્તમે સા બ્રવીદ્વરમ્ ॥૭॥**”

હે પ્રાણેશ ! તમારી આજ્ઞા પાળી ધર્મ, અર્થ અને કામ આ ત્રણે પુરુષાર્થમાં જોડાઈ યજ્ઞાદિક અને દેવકાર્યમાં સહાય કરનારી થઈશ આગ્રણી, અગ્નિ તથા સર્ગાંસબંધી સમક્ષ તમે મારા પતિ થયા છો, મેં મારો દેહ તમને અર્પણ કર્યો છે માટે તમારી આજ્ઞાનું કોઈ દિવસ ઉલ્લંઘન નહિ કરું. આ પ્રમાણે કન્યા સાતમા પગલા વખત બોલે છે.

૩ લમે ગીત.

(આણી તીરે બંગારે-આણી તીરે જમનારે.)

સુખનો સંગાતીરે, ઉતમ જાતિરે;
 પતિને પ્રભુસભ આણીએ,
 શુભથી રૂપાળારે, મન મરમાળારે;
 પતિને બેની ન વિસારીએ.
 રતનથી મોઢીરે, અવનીમાં શોધારે;
 પ્રેમી ને અન્ય પ્રમાણીએ.
 શિરમણિ સામેરે, વસ્ત્રબધી રામેરે;
 અંતરમાં નિત્ય ઉતારીએ.
 હૃદયનો સ્વામિરે, અંતર જામીરે;
 પનિહત પ્રેમથી પાળીએ.
 કુળતણે દાવોરે, પતિ ધણું છવોરે;
 મંગલ આશિષ આપીએ.
 સૌભાગ્ય સાચુરે, પતિ દેવ વાચુરે;
 સેવા સદાએ રિવકારીએ.
 સંસાર સાથીરે, બેઠડિ બાંધીરે;
 ઉતમ કુળ અજવાળીએ.
 વૈષ્ણવપ્રભુ પૂજેરે, પાપથી મુક્તેરે;
 પરબવ પુન્યે સુધારીએ.
 મંગળમાળારે, પ્રિયતમ પ્યારારે;
 સેવા સદાએ રવીકારીએ.

૪ વરઘોડામાં અથવા લગ્ન વખતે ગાવાનું ગીત.

(દાન- માલણુ ઝુંધી લાવ રુઝીયલ ગજરો.)

આજે શુભ દિન મંગલકારી, ટ્રિપ પુત્રીનાં લગ્ન છે ભારી,
આજે શુભ દિન મંગલકારી—૧

કજ્જું આપણા શાસ્ત્રની માંડી, વિદ્યા પૂર્ણ કર્યા પત્ની ભાઈ,
માંડા ગૃહસ્થાશ્રમ ઉર આઢી, આજે શુભ દિન મંગલકારી—૨

તે પ્રમાણે વિદ્યાદાન લઇને, રતિરૂપ કન્યા કર અડીને,
પાળો ગૃહસ્થાશ્રમ સુરા થઈને, આજે શુભ દિન મંગલકારી—૩

સત્પત્નીથી પ્રતિજ્ઞાને બાળો, તેવું પાળી સદા સુખ માણો;
બેગવી રિક્કિસિક્કિ ક્યો બદાવો, આજે શુભ દિન મંગલકારી—૪

લગ્નવિધિ શિવશક્તિ સમાન, વર્તો તે પ્રમાણે ગુણુવાન,
યશસ્વી બની દીપાવો નામ, આજે શુભ દિન મંગલકારી—૫

દંપતી નિરોગી રહો તનથી, ઈચ્છી આશિષ દઈ શુદ્ધ મનથી;
દીર્ઘાયુ રહો માર્થુ પ્રભુથી, આજે શુભ દિન મંગલકારી—૬

માત પિતાને રાખો સંતોષે, લગ્નથી લાડ ઉછેયાં હોંસે,
ધન્ય તેને કુટુંબી જે પોપે, આજે શુભ દિન મંગલકારી—૭

ઉપા-અનિરુદ્ધ સમ દીપે જ્વેક, તેમાં દીસે નહીં કાંઈખોડ,
જ્વેક સદગ ગયા મમ કોડ, આજે શુભ દિન મંગલકારી—૮

જગદંબા કૃપાદગ માનું, વડીલોની પુન્યાઈ પ્રમાણું,
આજે ઉગ્યો સુવર્ણનો જાનું, આજે શુભ દિન મંગલકારી—૯

લક્ષ્મિસમ કુલવધુને વધાવું, રહો અખંડ સૌભાગ્ય એ આહું,
દીપક વરકન્યાને વારી જઈ, આજે શુભ દિન મંગલકારી—૧૦

૫ કન્યાના લગ્ન વખતે ગાવાનું ગીત.

(હાથ- ' સગની મુજને સ્વખાંતર એક લાગ્યુંછ. ')

પ્રકટીયો રમ્ય સુવર્ણહિન આજે રે, વરવધુ લગ્નમંડપમાં વિરાજે રે.
સ્નેહે દીધુ કન્યાતલ્લુ દાન આજે રે, સુખી રહી શાશ્વી શોભાવો મદરાગ્યરે,
રથાં આજે લગ્નમંથિથી ગુંધારી રે, સમપદી પ્રિયતા પાળો મન આદી રે.
વિધાતાએ મેળવયો શુભ યોગ રે, દીસે જાણે ચંદ્રકામુદીની જોડ રે.
પુત્રોધન આખર પરનું કહેવાય રે, મળે યોગ્ય સ્થાન નિવૃત્તિ થાય રે.
માલીકને થાપણુ સોંપાય જેમ રે, કન્યારત્ન આપ્યું પરણવને તેમ રે.
આત્મા થયો આજ આરો શુદ્ધ જાંપીરે, માલીકને તેની થાપણુ દીધી સોંપીરે.
મહાસત્ર કપ્પવમુનિનું એ રમરિએ રે, સંસારમાં માર્ગ સુખદ હો ઉચ્ચાર્યરે.
પુત્રોત્તેજ વનવાસીને જ્યાં સાહે રે, સંસારી જનોથી એ કેમ બુઝાયરે.
પ્રકલ સાથે દીપી રહે જેમ વેલી રે, તેમ પતિ સહિત દીપે કુળવેલી રે.
નિર્વિઘ્નેથી સંસારસાગર તરજો રે, સ્નેહતાળાં ઝરણાં દોષનિ ભદ્રે ઝરતરે.

૬ તાપીનો વિવાહ.

સરસ્વતી સ્વામીને વિનવું ગણપત લાગવું પાયરે,
બેઠી કરજોડીને વર્ણવું ગારશિ તાપીનો વિવાહરે;
તાપીના તેજ છે આકળા પાણિ છે નીરમગ નીરરે,
આદો સુરજ બેઠી રવ ચઢ્યા રમતેલા તાપીને દીકરે.
રમતેલા રમતેલા એમ જાણે હાદાજી મુજને પરણવોરે,
તુજને પરણવીશ બેટડીં વર ધર સોંપીને લાવુરે;
ધરરે જોયા ત્રીજુવનતણા વર જોયો ચંપાનો છેડરે,
તેડાવો જોશીના બેટડા તાપીના લગ્ન નિરધારે રે.
માથ માસેને શુકલ પદ્મે લગ્ન છે સાતમને સોમવારે,
તેડાવો તાપીની માતાને જોષીને કણ્ઠવટ આપેરે
થાળો બરી સગમોતીની માંદી મેલી સોનાની ફસરે,
કણ્ઠવટ લઈ જોષી ઘેર ગયા જોષણુ પુછે છે વાતરે.

કાણ્ય ધુત્યા વર રાજ્યા કાની ફાડી વડેલી મળુસરે,
 નથી રે ધુત્યા વર રાજ્યા નથી ફાડી વડેલી મળુસરે;
 ચાંદા સુરજની બેટડી તેના મેંતે લમ નિરધારી,
 નાદી ધોઈ વર ધોડે ચઢ્યા મુસ્તક ધરીયા છે ખુપરે.
 ત્યાંથીને વરરાજ સંઘર્ષા આવી રજા આગાળે જાવરે,
 સામયુ સાળાને હાથરે.

ત્યાંથીને વરરાજ સંઘર્ષા આવી રજા ચાટડા ચારરે,
 ચાટડે ચમર હાથવેરે.

ત્યાંથીને વરરાજ સંઘર્ષા આવી રજા જાનીવાસા માંજરે,
 કલવે સાળાને હાથરે.

સાત ખાજલાની છાજ ભરી રૂપલા દહની દાણુરે,
 ત્યાંથીને વરરાજ સંઘર્ષા આવી રજા તોરણે જાવરે;
 ધોકળુ સાસુને હાથરે.

ધુસાગ મુસાગ રૂઢીઓ સરયો સંપતને ત્રાકરે,
 ઠાડી પીડીને આવારણ નરખીને સાજા છે નાકરે
 ત્યાંથીને વરરાજ સંઘર્ષા આવી રજા માલરા માથરે,
 મામાતે કન્યા પધરાવેરે.

પદેલું તે મંગળ વરતીયુ મામા તે છો કન્યા દાનરે,
 ઘાટ આપ્યા તે પાનેતર આપીશુ સરસેલા બાણેજીના દાનરે
 બીજીને મંગળ વરતીયુ બાપા તે છો કન્યા દાનરે,
 બેટી આપીને પેટી આપીશુ સરસેલા દીકરીના દાનરે,
 ત્રીજીને મંગળ વરતીયુ દાદાતે છો કન્યા દાનરે,
 ગાયો આપીને ઘોડા આપીશુ સરસેલા દીકરીના દાનરે,
 ચોથીને મંગળ વરતીયુ કાકા તે છો કન્યા દાનરે;
 સોના આપ્યા તે રૂપા આપીશુ સરસેલા બત્રીજીના દાનરે,
 પાંચમીને મંગળ વરતીયુ વીરાતે છો કન્યા દાનરે.
 ચઢેલો આપીને માફા આપીશુ સરસેલા બેનીના દાનરે,
 મેં તમને વેવાઈ વારીયા જોડના લમના લઈસરે;
 ન મળે અજ કપાસીઆ નહિ મળે બળદને પુળારે,
 સરસ્વતી સ્વામીને વિનવું ગણપત લાગવું પાવરે.

૭ સારારે વળાવતી વખતે ગાવાનું ગીત.

શાણીને સાસરે, રે, વળાવો હીરા બહેન સાસરીએ પધારો. શાણી સખીઓના શોક સમાવો.	શાણી૦
ખેલ્યાં ખાતે દાદાજી ને બાળે, પૂર્યા કોડ કુંડુખી જનોએ; બહેની ભત્તા સ્વર્ગનને મળીએ.	શાણી૦
રૂપી કુળની રીત દરીને, સોધી યોગ્ય સજ્જનને વરી લે; પારકાને પોતાના કરી લે.	શાણી.
મળે સાગરમાં જેમ સરીતા, તેવી થાતું બહાણી વળીતા; મામ કરીએ તું પતિની પ્રભૂતા.	શાણી.
સાસુ સસરાને જેઠ જેઠાણી, નાની નણ્ણંદીને દિયર દેસણી; બહાલી સહિમાં ગણાજે તું શાણી.	શાણી.
પંચ યજ્ઞ પતિ સહિ કરજો, સ્વામી આરાધને નિત્ય અનુસરજો; મહસ્થા ધર્મ સદા આચરજો.	શાણી.
કુશળ રહેજો સદા દંપતી, વલ્લો રોહ અને સન મતિ દિન દિન પ્રાપ્ત થજો ભિમગતિ.	શાણી.
બેની મોટાનાં છોડે કહાવો, કરી કાર્ય મોટેશં બતાવો; તમે માતાની કુખ દિપાવો.	શાણી.

૮ કન્યા વળાવતી વખતનું ગીત.

(આછાતે ઘુંચત બહેનીને બહાલેરા લાગે-રાગ)

સાસરે આભ્યા બહેન દીરાકુમારી,
પ્રીતી હમારી બહેની શાને વિસારી ?
કહે મનુરત્નક્રમી માતા હો બહેની ? સાસરે.
સાસરીયે બહેની મારી સંપત્તિ રહેજે;
આજા વડિલની અંતરમાં ધરજો.
નીતિ વિવેક ન વિસરશો હો બહેની ! સાસરે.
કુળવટ લગ્નગતો પ્રાણુધી પ્યારી ?
વિનય વડીલોને અંતરમાં ધારી,
ધર્મમાં ચિત્ત તમે ધરજો હો બહેની ? સાસરે.
કેવું કરે કદી સ્વામી એ શાણી;
કડવા વચન લેજો અમૃત ગણી.
શાંતિથી સમજી જાળવજો હો બહેની ? સાસરે.
પ્રભુ સમાન લેજો પતિને પ્રમાણી;
માથુ નમવી શો આજાએ પાળી.
આપણુ કુળ અજન્માજાળે હો બહેની ? સાસરે.
સાસુ સસરાની સેવા સુકતી જોજો;
જેદ દિવરજોને માનજી દેજો.
વડિલ નણુંદ ગણી લેજો હો બહેની ? સાસરે.
નોકર આકરની સંભાળ લેજો ?
ધારેથી શાણી મીઠાં વચનોએ કહેજો ?
ધરની રક્ષા તો ઉત્તમ કરજો હો બહેની. સાસરે.
લક્ષિમને વૈભવે ગંભીર ચાજો;
સત્તા છતાંયે અભિમાન ન છાજો ?
મનની મોટાઈ ન વિસરીયે એ બહેની ? સાસરે.
જીવદયાને જોજો વિસારી દેતી;
રંક અનાથ જીવ્યા હોય અતિથી,
તેની સેવા ન વિસરતી હો બહેની સાસરે.

નીની નાવ બાવ સાથે તરજે;

નીયમ પ્રજા બક્ષિતથી કરજે.

જાંતી પામી બાવ તરજે હો બહેની ? સાસરે.

ઝાલી દીકરીઓને આજુ સું કહીયે ?

આંખોના તારા તને કુરજ કરીએ,

અંતર આશિષ ઉચરીયે હો બહેની ? સાસરે.

વહેલી વહેલી તું પાછી આવજો શાણી;

સુતા ધરજાર વળી અજને પાણી.

આવી નીપૂર નહોતી જાણી હો બહેની ? સાસરે.

એવી શીખામણ માતા મનુરમકી દેતાં;

બહેન દીરાને આશિષ દેતાં,

શીખ મણીમય કહેતાં હો બહેની ? સાસરે.

૬ સમ પછી પુત્રીને સાસરે વળાવતી વખતે ગાવાનું ગીત

(ઢાળ-‘માંવે સોયરે અજવાળાં કે દીવડી ક્યાં ગઈરે’)

શાણી સાસરીએ સીંધાયો, હૃદય દર્પ ધારીને રે,

સદુ સાથે સંપી સમાએ, ઉભય કુળ તારીને રે—૧

સામુશસુરની સેવા કરો, મરણક્રમળ નમી રે,

નણદી દેરાણી જેઠાણી, ગણોને બહેની સમી રે—૨

જેઠ દિયર જે તમારા તે, વીર સમ રહો ગણી રે,

શસુરકુટુંબની સાથ, રહેને દળીમળી રે—૩

બહેની સુધક શૂદ્ર રાખી, સુધક રહો મુંદરી રે,

પ્રેમ સહિત પતિ સેવી, આગા ન બેપો જરી રે—૪

રોહે મોઢું કર્યું રતન, આજે દૂર થાય છે રે,

સુઘ સંબંધી મળ્યાં છે તે, રોહે સંભાળશે રે—૫

હાથી શોભે દરજાર, શોભે પુત્રી સાસરે રે,

મોકલજો શુભ સંદેશ, રોલી ઉરમાં દરે રે—૬

૧૦ શિયળવ્રત.

(દાળ- કાનુજ તારી કામણ કરનારી, વજ્રમાં વાંસલડી વાગી.)

સહગ્રહી શીશ શુભ ગંગાર દરીર ધારી, અલંકૃત બહેની બનો ભારી;
મિથ પતિપ્રેમનો દાર હુલ્લ ધારી, સાડી સત્ય-શમતાની, સારી-
કર કંકણ ધારી, દાન દર્ઝ દીપાવો ભારી,
હુ.ખી બેસી, ચર્ચ બેસી, કપટ લો તેનું નિવારી-

અલંકૃત બહેની બનો ભારી—૧

સતિ સીતા અનસુયા યુગ ઊર આશી, બાઈ સહુ સતીઆ બધો જાણી;
તનમનની વારી. જાઓ તેના પર બહીદારી,
છે રહેલી, છે રહેલી, કિર્તિની અમર અલ નારી-

અલંકૃત બહેની બનો ભારી—૨

બીજા ઘનની નથા જરૂર સતિ નારી, શિયળવ્રત રનેહે થીંધા પાળી;
રુપ મુલ્ય રાહુ સાણી, નકામાં શિયળ વિના જાણી,
રડી રહેલી, રડી રહેલી, કરણી સાચવી રહેશો સારી-

અલંકૃત બહેની બનો ભારી—૩

ઊર આદી માનો દીપક શિખ સારી, અલંકૃત બહેની બનો ભારી—

૧૧ સજની ! સંસારે સ્વર્ગ વસાવ !

સંસારે સ્વર્ગ વસાવ,

ઓ સજની ! સંસારે સ્વર્ગ વસાવ !

સાસુ સસરા ગાય માત પિતા, ને

બવ સાલક પતિ નાવ:

ઓ સજની ! સંસારે સ્વર્ગ વસાવ !

તીર્થ કરવા બે વ્હાલે તું સજની !

તીર્થ સ્વરૂપથી બે વ્હાવ ?

દિવર-દેરાણી ને જોઈ-જોણીથી રાખજો નિત્ય બનાવ,

સાખી-જાખી જો નણીથી આવીશ તો

લેખિ સ્વર્ગનો લ્હાવ ?

ઓ સગની ! સંસારે સ્વર્ગ વસાવ ?

જોડેરનિ સાખી માન તું દેજો:

નહાનાં પર રાખજો ભાવ !

કુખી દિલ ના તું કાઢતું કરજો;

ઊર સાખી કરજો દરિયાવ !

ઓ સગની ! સંસારે સ્વર્ગ વસાવ ?

સ્વામિની સંગાથ સ્વામિની સનાથ,

રખે, તું ચૂકતી ઓ દાવ ?

કરીશ તેતું પામીશ સગની !

રનેહ સરોવરે નહાવ !

ઓ સગની ! સંસારે સ્વર્ગ વસાવ !

સંસારે સ્વર્ગ વસાવ

ઓ સગની ! સંસારે સ્વર્ગ વસાવ !

